

Tal om efterskolen

august 2012

Dato
24. august 2012

Notat Sophus Bang Nielsen

Datagrundlag

Efterskolerne indsender ved starten af det nye skoleår oplysninger om elevtal i det afsluttede skoleår og om det nye elevhold. Undersøgelsen omfatter i år samtlige efterskoler.

Med grøn baggrund tal for 2010, med gult tal for 2011.

Tabel 1: Elevtal ved skolestart august

	2010/11	2011/12	2012/13	2010/11	2011/12	2012/13
8. klasse	1.380	1.207	1.126	5,1 %	4,7 %	4,4 %
9. klasse	9.696	8.929	8.579	35,9 %	34,6 %	33,6 %
10. klasse				58,5 %	60,8 %	62,0 %
Inkl. takst 2	15.913	15.691	15.804	59,0 %**	60,1 %**	61,3 %**
Takst 1*	830	922	828			
Takst 2 *	837	948	862			
Totalt elevtal	28.656	27.697	27.199			
Ændring	+227	-959	-498	+0,8 %	-3,3 %	-1,8 %
Ledige pladser	1.053	1.812	2.033	3,5 %	6,1 %	7,0 %
Total kapacitet	29.709	29.509	29.232	1,9 %	-0,7 %	-0,9 %

* tal for takst 1 og 2 for skoler, der ikke opdeler på klassetrin, men kun efter tilskudstakst. Kapaciteten er beregnet ved at sammenlægge antal elever og ledige pladser.

** Andel er beregnet i forhold til alle efterskoleelever. I 10. klasse er andelen af samtlige efterskoleelever inklusive takst 2 elever fra ikke årgangsdelte skoler.

Efterskolernes elevtal var ved starten af skoleåret 2011/12 for første gang siden 1970 mindre end året før. Tallet i 2012/13 bærer præg af, at der er 9 efterskoler, der er ophørt med udgangen af skoleåret 2011/12, medens der kun er kommet 3 nye skoler til. I forhold til rekordåret 2010/11 er der tale om en tilbagegang i elevtal på 5 pct.

Tabellen viser, at efterskolerne fastholder deres elevtal i på 10. årgang, og at andelen af efterskoleelever på 10. årgang er steget i forhold til foregående år i modsætning til den øvrige uddannelsesverden. Næsten hele tilbagegangen er blandt elever i 8. og 9. klasse – henholdsvis et fald på 17 pct. og 10 pct. i forhold til 2010/11.

Når 9 skoler med tilsammen ca. 700 elever forsvinder, og der kun kommer 3 nye skoler med 225 elever til, skulle man forvente et større fald i skoleformens samlede kapacitet. Som det fremgår, er faldet på under 300 elever. Det fremgår af en tabel nedenfor, at en række skoler har øget deres kapacitet, medens andre har tilpasset elevtallet til den aktuelle søgning.

Totaltallene viser imidlertid ikke, at der fortsat er skoler, der har øget deres kapacitet og elevtal, og at 47 pct. af skolerne kan melde alt optaget, men nyt i forhold til foregående år er, at godt 14 % af skolerne mangler 20 eller flere elever i at være fyldt, og at en række skoler i år har valgt at tilpasse deres kapacitetstal til mindre søgning.

Nyt er, at der ikke er kommet nye efterskoler til i år, men samtidig kan man konstatere, at en stribe efterskoleinitiativer håber at komme i gang til det kommende skoleår.

Flere skoler end sidste år - 47 pct. - kan melde alt optaget, hvor tallet sidste år var 43 pct. Antallet af ledige pladser på skolerne udgør i år 7,0 pct. af kapaciteten mod 6,1 pct. sidste år.

Ledige pladser ved skolestart

Antallet af ledige pladser ved skolestart er steget fra 1.812 sidste år til i år 2.033. I forhold til 2009/10 og 2010/11 hvor over 70 pct. af skolerne kunne melde helt eller næsten udsolgt, har der sidste år og i år været ledige pladser på ca. hver tredje skole. Alvorligt er det imidlertid, at andelen med mere end 20 ledige pladser er steget.

Tabel 2: Kapacitetsudnyttelse

Antal ledige pladser	Andel af skolerne			
	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Ingen ledige pladser	57 %	59 %	43 %	47%
1-4 pladser	24 %	18 %	21 %	15%
5-9 pladser	8 %	6 %	9 %	7%
10-19 pladser	8 %	9 %	12 %	15%
20-29 pladser	3 %	6 %	8 %	9%
Over 30 pladser	½ %	2 %	7 %	7%

Der er som forventet en klar sammenhæng mellem skolernes ventelister og antallet af skoler, der kan melde alt optaget. Tabel 3 viser, hvordan ventelisten i rekordåret 2010/11 var udbredt, medens de i de to seneste år er langt færre elever, der har været henvist til ventelister. Det fremgår dog også, at der er flere på ventelisterne i år end sidste år.

Tabel 3: Venteliste til aktuelt elevhold

Antal på venteliste	Andel af skolerne		
	2010/11	2011/12	2012/13
Ingen venteliste	36 %	51 %	48%
1-9 elever	31 %	26 %	30%
10-19 elever	15 %	7 %	10%
20-29 elever	5 %	4 %	2%
30-49 elever	4 %	2 %	5%
50-99 elever	5 %	2 %	2%
100-299 elever	4 %	1 %	2%
Over 300 elever	1 %	1 %	1%

Tabel 4 og tabel 5 nedenfor viser, at det også i relation til de kommende skoleår går langsommere med at fylde skolerne / eller at skolerne belært af framelde elever er mere tilbageholdne med at melde alt optaget.

Tabellen 4 viser, at der her ved starten af skoleåret kun er 27 skoler, der melder alt udsolgt til næste skoleår og 10 til det næstfølgende skoleår, hvor der til sammenligning i august 2009 var 57 skoler, der kunne melde alt optaget til følgende skoleår og også 26 skoler alt optaget to år frem.

Vi kan imidlertid samtidig konstatere, at der aktuelt til næste skoleår er optaget 14.354 elever – eller 49 pct. af den samlede kapacitet. Dette svarer til tallet på samme tid sidste år, men adskillige skoler rapporterer, at de har mærket stærkere søgning til skoleåret 2013/14 end til indeværende år.

Tabel 4: Optaget kommende skoleår - med lysegult situationen i august 2009, med grønt situationen i august 2010, med mørkegult situationen august 2011 og endelig uden baggrundsfarve den aktuelle situation august 2012.

Skoleår	Optaget	Ledige pladser
Skoleåret 2010/11 – august 2009	57 skoler – 22 %	205 skoler – 78 %
Skoleåret 2011/12 – august 2009	26 skoler – 10 %	236 skoler – 90 %
Skoleåret 2011/12 – august 2010	46 skoler – 19 %	217 skoler – 81 %
Skoleåret 2012/13 – august 2010	20 skoler – 8 %	243 skoler – 92 %
Skoleåret 2012/13 – august 2011	30 skoler – 12 %	231 skoler – 88 %
Skoleåret 2013/14 – august 2011	22 skoler – 9 %	239 skoler – 91 %
Skoleåret 2013/14 – august 2012	27 skoler – 11 %	228 skoler – 89 %
Skoleåret 2013/14 – august 2012	10 skoler – 4 %	245 skoler – 96 %

Tabel 5: Venteliste kommende skoleår

Antal på venteliste	Andel af skolerne		
	2011/12	2012/13	2013/14
Ingen venteliste	57 %	61 %	68%
1-9 elever	7 %	7 %	9%
10-19 elever	6 %	7 %	2%
20-29 elever	5 %	2 %	5%
30-49 elever	8 %	4 %	5%
50-99 elever	8 %	12 %	8%
100-299 elever	8 %	5 %	2%
Over 300 elever	1 %	1 %	1%

Tabel 6: Forskelle mellem forskellige efterskoletyper

Skoletype	2010/11		2011/12		2012/13	
	elevtal	ledige	elevtal	ledige	elevtal	ledige
Almene – 221 i alt	25.380	952	24.598	1.729	24.229	1.884
Ordblinde -20	1.616	35	1.573	68	1.593	126
Særlige behov -20	1.528	13	1.526	15	1.377	23

Tabel 6 viser entydigt, at det fortsat er på de almene efterskoler, at der især er ledige pladser at finde.

Enkelte af skolerne med et særligt tilbud til ordblinde har haft sværere ved at blive fyldt i år, og som det fremgår, er antallet af elever totalt reduceret blandt skolerne for elever med særlige behov bl.a. fordi en skole i denne gruppe er ophørt.

Tabel 7 viser en sammenligning af elevtallet ved start af sidste skoleår med skolerne elevtal ved start i indeværende år. Der er indenfor alle størrelseskategorier af efterskoler både skoler, der har fået flere elever end sidste år, men også skoler, der har fået færre. Meget tydeligt er det, at væksten dog især sker blandt skoler med over 150 elever. Som det fremgår af tabel 7 er det den eneste skolestørrelse med samlet elevtalsvækst, ligesom der i denne skolestørrelse kun er et fåtal af ledige elevpladser.

Anderledes ser det ud i de mindste skolestørrelseskategorier. Her domineres udviklingen også at, at de fleste af de 9 skoler, der er ophørt, sidste år startede med et lavt elevtal. Det er også meget tydeligt, at det især er på de helt små og mindre efterskoler, at vi finder et stort antal ledige elevpladser.

Tabel 7: Forskelle i forhold til skolestørrelse

	Antal 11/12	Antal12/13	Elevtal 12/13	Ændring	Ledige 12/13	Andel ændring	Andel ledige
24-69	51	45	2.382	-326	730	-14%	31%
70-89	54	53	4.202	-134	490	-3%	12%
90-109	51	50	4.870	-207	417	-4%	9%
110-129	39	38	4.516	-120	166	-3%	4%
130-149	34	34	4.635	-36	180	-1%	4%
150-550	32	32	6.372	157	48	2%	1%
i alt	261	252	26.977	-666	2031	-2%	8%

Elevtallet for 2012/13 er eksklusiv de tre nystartede efterskoler, medens ændringen i forhold til 2011/12 indeholder tal for de efterskoler, der er ophørt, og som især tilhørte kategorien skoler med under 89 elever.

Regionale forskelle

Som det fremgår af de to yderste kolonner i tabel 8, er der i år 7,5 pct. ledig kapacitet mod 6,5 pct. ved skolestart sidste år. I Trekantsområdet og på Sjælland er der færre ledige pladser end sidste år, medens der især er ledige pladser at finde i Nordjylland, Vestjylland og Syd- og Sønderjylland.

I Nordjylland fortsætter væksten i ledige pladser, medens der er en mindre forbedring i Syd- og Sønderjylland, der oplevede stor vækst i ledige pladser sidste år, men siden har lavet et fælles fremstød, som måske er med til at få elevsituationen til at se bedre ud i år.

Tabel 8: Regionale forskelle i kapacitetsudnyttelse

	2010/11 -start	10/11 ledig	2011/12 -start	11/12 ledig	2012/13 -start	12/13 ledig	Andel ledige	
							2010/11	2011/12
Nordjylland	4.159	309	3.869	529	3.689	609	13,7%	16,5%
Vestjylland	3.702	142	3.609	218	3.335	285	6,0%	8,5%
Østjylland	3.540	77	3.499	133	4.279	270	3,8%	6,3%
Vejle	2.763	20	2.769	47	2.391	20	1,7%	0,8%
Syd- og Sdr.Jyl.	4.031	178	3.718	426	3.454	347	11,5%	10,0%
Fyn	4.800	147	4.700	221	4.646	296	4,7%	6,4%
Sjælland	5.529	127	5.533	237	5.405	206	4,3%	3,8%
Landsplan	28.656	1.053	27.697	1.812	27.199	2.033	6,5%	7,5%

Tabel 9 viser også en markant tilbagegang i antallet af skoler, der kan melde helt optaget og en tilsvarende forøgelse af skoler, der mangler 20 eller flere elever. Det er især Syd- og Sønderjylland og i Nordjylland, at der har været vækst i antallet af skoler, der mangler mere end 20 elever i at kunne melde fuldt hus. Interessant er det dog, at der også i områderne med ledige kapacitet er ganske mange efterskoler, der kan melde alt udsolgt.

Tabel 9: Regional fordeling fyldte skoler og skoler med stor ledig kapacitet

	2010/11			2011/12		
	>20 mang- ler	Helt optaget	Kapacitets- udnyttelse	>20 mang- ler	Helt optaget	Kapacitets- udnyttelse
Nordjylland -40 skoler	6	15	93,1 %	13	8	83,5%
Vestjylland - 34 skoler	4	21	96,3 %	5	16	91,5%
Østjylland - 40 skoler	1	24	97,9 %	4	16	93,7%
Vejle - 16 skoler	0	16	99,3 %	0	13	99,2%
Syd- og Sdr.Jyl. - 40 skoler	4	23	95,8 %	8	18	90,0%
Fyn - 38 skoler	3	26	97,0 %	5	21	93,6%
Sjælland - 52 skoler	0	32	97,8 %	3	25	96,2%
Landsplan - 255 skoler	18	157	96,5 %	38	117	92,5%

Særlige elevgrupper

Der er en lille vækst i antallet af elever fra Grønland - i år 321 og sidste år 271 - og en mindre tilbagegang i elever fra Færøerne - i år 84 og sidste år 110.

Vi kan igen glæde os over, at antallet af flygtninge, indvandrere etc. stiger. I 2008/09 var der 259, hvoraf 59 fik stipendium. Sidste år 454, hvoraf 130 fik stipendium og i år 496, hvoraf 153 har fået stipendium.

Tabel 10: Antal elever med flygtninge- og indvandrerbaggrund m.v.

	2009/10	Stip	2010/11	Stip.	2011/12	Stip.	2012/13	Stip.
Nordjylland	49	17	71	22	79	41	75	39
Vestjylland	36	10	34	12	33	21	37	17
Østjylland	60	18	68	17	90	21	96	18
Vejle	8	5	17	7	19	7	26	7
Syd- og Sdr.Jyl.	58	20	48	25	47	21	45	21
Fyn	26	12	31	16	32	8	38	15
Sjælland	96	25	155	29	154	29	179	36
Landsplan	333	107	409	123	454	130	496	153

Afbrudt ophold

Vi har igen spurgt, hvor mange elever, skolerne har hjemsendt sidste år, hvor mange der er rejst på eget initiativ, og hvor mange der har haft en senere start på efterskolen. Vi er klar over, at disse oplysninger er sensitive, og at sondringen mellem hjemsendelse og "at melde sig selv ud" kan være hårfin.

Tabel 11: Antal og andel elever med afbrudt efterskoleophold

	Antal elever			Andel elever		
	2009/10	2010/11	2011/12	2009/10	2010/11	2011/12
Hjemsendt	1.132	874	849	3,9 %	2,9 %	3,1%
Selv rejst	2.546	2.480	2.218	8,7 %	8,3 %	8,0%
Afbrudt i alt	3.678	3.354	3.067	12,6 %	11,3 %	11,1%
Sen start	1.648	1.559	1.258			
Fra anden efterskole	399	385	325			

De fleste skoler har iværksat initiativer til at nedbringe antallet af afbrydelser i utide. Endvidere er der formentlig en nedgang i bortvisninger som følge af regel

brud, idet skolernes regelsæt og praksis omkring fx rygeforbud er slået tydeligere igennem til eleverne.

Tabel 11 viser, at der er en fortsat og glædelig reduktion i antallet af afbrydelser. Oversigten viser også, at der kommer færre nye elever til, når der bliver ledige pladser.

Forskellene indenfor skoleformen er meget store. Fem skoler oplyser, at de slet ikke har haft afbrydelser i det afsluttede skoleår, medens 31 har oplevet, at mere end hver fjerde elev afbrød opholdet enten som følge af regelbrud eller fordi eleven valgte at rejse. Det er dog tydeligt, at tendensen går i retning af, at skolerne begrænser antallet af afbrydelser til under 6 elever på et kursus.

Efterskolerne med et samlet særligt specialundervisningstilbud har en afbrydelsesfrekvens, der er over gennemsnittet, nemlig 17,4 % for skoler med elever med særlige behov og 16,1 % på skolerne med et særligt tilbud til ordblinde.

Tabel 12: Andel afbrudte efterskoleophold

Afbrydelses- frekvens	hjemsendt			Rejst selv			Afbrudt i alt		
	09/10	10/11	11/12	09/10	10/11	11/12	09/10	10/11	11/12
0 %	23 %	26 %	28 %	2 %	1 %	2 %	1 %	0 %	2 %
1-5 %	46 %	50 %	53 %	30 %	31 %	39 %	19 %	19 %	27 %
6-10 %	21 %	15 %	8 %	34 %	36 %	32 %	21 %	31 %	29 %
11-25 %	9 %	9 %	10 %	32 %	29 %	23 %	45 %	41 %	30 %
Mere end 25 %	2 %	0 %	2 %	4 %	2 %	3 %	14 %	9 %	12 %